

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: محمد سلامی
برگردان: میرفخرانی
۱۱ نومبر ۲۰۲۲

ترکیه به ائتلاف ضد ایرانی پیوسته است.

در طول هشت سال جنگ در یمن، انقره چندین بار شاهد تغییر سیاست های خود در قبال این کشور به دلیل تغییر وضعیت سیاسی و اقتصادی ترکیه بوده است.

سیاست خارجی ترکیه تحت حاکمیت حزب عدالت و توسعه مبتنی بر ایدئولوژی «نوعثمانی‌گرایی» است. انقره از قدرت نرم و مداخله نظامی برای ترویج سه محور اولویت استفاده می‌کند: اخوان المسلمین، پان ترکیسم و اسلام‌گرایی معتدل که به عنوان الگویی برای فعالان سنی در منطقه و فراتر از آن از غرب آسیا و شمال افریقا تا آسیای مرکزی عمل می‌کند.

با وجود سیاست خارجی فعال ترکیه در منطقه، یمن به چند دلیل برای انقره یک استثنا است. اینها شامل فاصله جغرافیایی، فقدان سیاست خارجی فعال در صنعا تا قبل از مداخله نظامی به رهبری عربستان سعودی و این واقعیت است که این کشور یعنی یمن برای دهه‌ها حیاط خلوت ریاض بوده است.

رویکردهای غرب‌گرایانه دولت‌های قبلی ترکیه که اخیراً سوریه و شرق مدیترانه را در اولویت قرار داده‌اند نیز به فعالیت محدود انقره در یمن کمک کرده است.

علی‌رغم این سیاست خارجی نسبتاً غیر فعال، انقره به سرعت سه مرحله را در مورد یمن پشت سر گذاشت: از حمایت از ائتلاف به رهبری عربستان سعودی، تا سکوت و در نهایت تشنج زدائی. در حال حاضر، تمایل ترکیه به دیپلماسی با کشورهای همسایه، راه را برای نگرش مشابه به یمن باز کرده است.

ترکیه در یمن چه می خواهد؟

همانطور که در بالا ذکر شد، سیاست خارجی کنونی ترکیه دارای سه رکن است که یکی از آنها ترویج اسلام میانه رو است که به نوبه خود این راهکار فرافکنی قدرت نرم است. با وجود تاریخ تلخ امپراتوری عثمانی در این گوشه از عربستان، و خلاف بازیگران خارجی کلیدی در آن مناقشه، جمهوری مدرن ترکیه یک تازه وارد در عرصه پیچیده سیاسی یمن امروزی است.

این امر به انقره جسارت داده است تا سعی کند از این قدرت ملایم برای تأثیرگذاری بر قلب و ذهن یمنی ها برای پیشبرد منافع خود استفاده کند.

ترکیه به عنوان وارث مؤثر امپراتوری عثمانی، خود را به عنوان یک قدرت مسلمان به مراتب مسؤولیت پذیرتر و اخلاقی تر از کشورهای عربی با نفوذ نشان می دهد. در اوایل سال ۲۰۱۹، اسماعیل چاتاکلی معاون وزیر کشور ترکیه از شهر بندری عدن در جنوب یمن بازدید کرد تا در مورد وضعیت انسانی و سرمایه گذاری های زیربنایی مذاکره کند. در همین زمان، مولود چاووش اوغلو، وزیر امور خارجه ترکیه با بیان این که حل مشکل یمن یکی از اولویت های ترکیه در سال ۲۰۱۹ خواهد بود، شرکای ائتلافی عربستان سعودی و امارات را به ویژه در بحران انسانی کنونی مقصر دانست. در ماه مه، دیپلمات ارشد انقره، ابوظبی را به دامن زدن به هرج و مرج در یمن متهم کرد.

ترکیه امیدوار است با ترویج قدرت نرم خود به عنوان یک اهداء کننده کمک های بشردوستانه برای توسعه بیشتر روابط با دولت آینده یمن پس از پایان بحران و ایجاد پلی برای سیاست های آینده خود، ایفای نقش کند. با توجه به شرایطی که ترکیه از نفوذ سیاسی و اقتصادی کمتری در یمن نسبت به سایر رقباء - یعنی عربستان سعودی، ایران، امارات متحده عربی و حتی امریکا - برخوردار است، این می تواند بهترین گزینه برای انقره باشد. ترکیه به عنوان یکی از حامیان برجسته اخوان المسلمین، همچنین در تلاش است تا روابط ایندولوژیک خود را با حزب اصلاح که به طور گسترده به عنوان شاخه یمنی اخوان المسلمین شناخته می شود، تعمیق بخشد.

منافع ستراتیژیک انقره

در واقع، منافع واقعی انقره ممکن است تلاش برای حضور قدرتمند در بحیره سرخ و شاخ افریقا باشد. در دسامبر ۲۰۱۶، ترکیه با کشور شمال شرق افریقا جیبوتی قراردادی را برای ایجاد یک منطقه آزاد تجاری به مساحت ۱۲ میلیون متر مربع با ظرفیت اقتصادی بالقوه ۱ تریلیون دلار امضاء کرد.

در سپتامبر ۲۰۱۷، ترکیه بزرگترین پایگاه نظامی خود را در خارج از کشور در موگادیشو، پایتخت سومالی و شهری کلیدی در شاخ افریقا ایجاد کرد. لغو تحریم های امریکا علیه سودان در ماه بعد نیز توجه دولت ترکیه را به خود جلب کرد. رجب طیب اردوخان به عنوان اولین رئیس جمهور ترکیه که به سودان سفر کرد، قراردادهایی به ارزش ۶۵۰ میلیون دلار، از جمله ۳۰۰ میلیون دلار سرمایه گذاری مستقیم، امضاء کرد.

ترکیه یمن را دروازه افریقا و بحیره سرخ می داند. تنگه باب المندب، خلیج عدن و بنادر بحیره سرخ یمن همگی مناطق ستراتیژیکی هستند که ترکیه می تواند در ورودی جنوبی بحیره سرخ در آنها نفوذ کند.

نفت شیخ نشین های عربی خلیج فارس از طریق تنگه باب المندب به بحیره سرخ و از آنجا به کانال سوئز منتقل می شود تا به سراسر جهان ارسال شود. بنابراین حضور ترکیه می تواند به طور بالقوه فشار سیاسی بر این کشورهای تولیدکننده نفت وارد کند.

در همین زمینه، صالح الجبوانی وزیر حمل و نقل یمن در اوایل سال ۲۰۲۰ به انقره سفر کرد تا با همتای ترک خود درباره تشکیل کمیته مشترک برای توسعه زیرساخت های حمل و نقل فرودگاه ها در یمن از جمله نوسازی بنادر مذاکره کند.

با این حال، این تصمیم با مخالفت عابد ربه منصور هادی، رئیس جمهور سابق تبعیدی یمن مواجه شد، که نشان دهنده قصد ترکیه برای سرمایه گذاری در بنادر یمن و استفاده از آنها برای اهداف ستراتیژیک است.

سه مرحله دیپلماسی در یمن

در آغاز مداخله نظامی ریاض در مارچ ۲۰۱۵، رئیس جمهور اردو جان اعلام کرد که ترکیه از هدف ائتلاف برای سرنگونی دولت تحت رهبری انصارالله در صنعا حمایت می کند. وی همچنین از جاه طلبی های منطقه ئی ایران در یمن و عراق انتقاد کرد. وی افزود: هدف ایران افزایش نفوذ خود در عراق است، ایران در تلاش است تا داعش را از منطقه خارج کند تا جای آن را خود پر کند.

دلایل متعددی برای حمایت ترکیه از ائتلاف عربستان و امارات وجود دارد. نخست، انقره درگیر رقابت با ایران است و از طرف های مخالف در سوریه و عراق و اکنون یمن حمایت می کند، جایی که دولت متحد ایران در صنعا بیشترین قدرت را در اختیار دارد. حزب اصلاح مورد حمایت عربستان سعودی نیز از جمله مخالفان اصلی انصارالله در میدان است که همانطور که اشاره شد به سمت ترکیه طرفدار برادر کشیده شده است.

دوم، چرخش متناقض عربستان سعودی به اخوان پس از به قدرت رسیدن ملک سلمان بن عبدالعزیز آل سعود در جنوری ۲۰۱۵ است. سلف وی، ملک عبدالله فقید، از حذف تهدیدات از سوی جنبش های اخوان المسلمین در کشور های عربی مانند مصر حمایت می کرد، اما در زمان ملک سلمان، ریاض بر بهبود روابط با دوحه و انقره برای مقابله با ایران تمرکز کرد و کمتر نگران اخوان بود.

این یک انگیزه اضافی برای انقره برای حمایت از جنگ علیه یمن بود، زیرا به معنای تضعیف ایران و همسوئی با سعودی ها در خصومت متقابل آنها با نقش منطقه ئی جمهوری اسلامی بود.

رویکرد غیر مداخله گرایانه مرحله دوم دیپلماسی ترکیه در قبال یمن بود. از سال ۲۰۱۷ و محاصره قطر به رهبری عربستان سعودی، انقره احساس کرد که همسوئی آن با ائتلاف در نهایت هزینه بر خواهد بود، بنابراین تصمیم گرفت سیاست غیر مداخله ای را در یمن دنبال کند.

رکود اقتصادی ترکیه در سال ۲۰۱۸ و تصمیم آن برای عادی سازی روابط با امارات متحده عربی، عربستان سعودی و ایران نیز بر این تغییر سیاست خارجی تأثیر گذاشت.

رویکرد «فعال» آخرین مرحله دیپلماسی ترکیه در قبال یمن است. انقره پس از اجرای سیاست های بی ثبات کننده خود به اساس رقابت سیاست های خارجی با همسایگان خود برای حوزه های نفوذ، به تدریج متوجه شد که با دنبال کردن این سیاست ها قدرت خود را تضعیف می کند.

این امر به ویژه در مورد افزایش ناآرامی های داخلی ناشی از سوء مدیریت اقتصادی و بی اعتمادی به دولت ترکیه صادق است. در آن زمان اردو جان سیاست کاهش تشنج را با امارات متحده عربی، اسرائیل، مصر و عربستان سعودی برای انطباق با چشم انداز سیاسی در حال تغییر دنبال می کرد.

ورود از پشت در درگیری یمن

نزدیکی انقره و ریاض به این گمانه زنی دامن زده است که ترکیه قصد دارد به جبهه عربی علیه ایران بپیوندد و مخفیانه در جنگ یمن دخالت کند. این مشارکت محدود می تواند به شکل افزایش حمایت از اصلاح یا فروش تسلیحات، به ویژه پهپادهای مدرن ترکیه، به عربستان سعودی در ازای سرمایه گذاری ریاض در ترکیه باشد.

در اپریل ۲۰۲۱، المانیاتور گزارش داد که به اصطلاح ارتش ملی سوریه، یک گروه مسلح تحت حمایت ترکیه، ده ها مزدور را با حقوق ماهیانه ۲۵۰۰ دالر به یمن می فرستد، اگرچه اطلاعات دقیقی در مورد ورود به این کشور وجود ندارد. بر اساس گزارش مرکز اسناد تخلفات در شمال سوریه، اطلاعات ترکیه یک فرمانده مخالفان سوریه را مأمور به استخدام جنگجویان برای اعزام به یمن کرد.

ترکیه وارد جنگ یمن در آنجا شد. علاوه بر این، بر اساس گزارش ها، یک پهپاد مسلح ترکیه توسط نیروهای انصارالله در منطقه الجوف سرنگون شد و این ادعاها در مورد احتمال دخالت ترکیه در درگیری را بیشتر کرد. یحیی سریع سخنگوی ارتش صنعا گفت پهپادی که سرنگون شد یک هواپیمای وستل کارا ایل ساخت ترکیه بود. عربستان سعودی این پهپادها را سال گذشته به عنوان بخشی از قرارداد ۲۰۰ میلیون دالری با Vestel Defense خریداری کرد.

یمن به ترکیه فرصتی کم خطر و کم هزینه برای پیشبرد جاه طلبی های منطقه ئی خود ارائه می دهد. منافع ژئوپلیتیک و ایدئولوژیک حضور احتمالی ترکیه در یمن – و تشنج زدائی اخیر انقره با عربستان سعودی و امارات متحده عربی – مقامات ترکیه را متقاعد کرده است که این بخش ستراتیژیک شبه جزیره عربستان را برای افزایش وزن خود مورد بررسی دقیق قرار دهند.